

ฐานข้อมูลท้องถิ่น จังหวัดกำแพงเพชร-ตาก

สำนักวิทยบริการและเทคโนโลยีสารสนเทศ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

เรื่อง พระท่ามะปราง

The Office Of Academic Resource Information And Technology

รายละเอียด

"เงี้ยว" ต้องกรำศึกสงครามมาตลอดไม่ว่างเว้น แยกชิงอำนาจกันเอง รวมทั้งศึกภายนอก ทั้งคะฉิ่น กะเหรี่ยง ยอง ฯลฯ จนเมื่อสถานการณ์เริ่มสงบ หลังอังกฤษเข้ายึดครองพม่า และรวมเอาดินแดนเงี้ยวไว้กับอินเดีย ตามประวัติศาสตร์ที่ผ่านมา เงี้ยวจึงถูกควบคุมโดยชาติมหาอำนาจใหญ่ เช่น จีน พม่า และอังกฤษ ต่อมาเงี้ยวเริ่มเข้ามาค้าขายกับไทยผ่านพม่า เข้ามาทางภาคเหนือออกเส้นทางหลวงพระบาง และยูนนาน จนถึงสมัยรัตนโกสินทร์ มีเงี้ยวบางส่วนตกค้าง และทำมาหากินอยู่ในดินแดนไทยถึงยุคกลางรัตนโกสินทร์ ช่วงนั้นภาคเหนือของไทยยังสมบูรณ์ด้วยพันธุ์ไม้หนานชนิด บริษัทต่างชาติจากอังกฤษเข้ามาทำธุรกิจค้าไม้ จำงเงี้ยวเป็นแรงงานแผ้วถางป่า ต่อมาผู้ครองแคว้นต่างๆ ได้ยุบยงให้เงี้ยวแข่งซื้อกับไทยมาจนถึงเดือนกรกฎาคม พ.ศ.2445 พระกาหม่อง และสะลาโป้ไชย เป็นหัวหน้าเงี้ยว ได้นำกำลังสมุนกว่า 50 คน นุกสถานีตำรวจเมืองแพร่ ด้านประตูชัยที่มีกำลังพลอยู่เพียง 10 คน ตำรวจไม่สามารถต้านทานได้ เงี้ยวจึงบุกสังหาร ปล้นทรัพย์สิน ทำลายคลังหลวง และไปจับพระยาไชยบูรณ์ ข้าหลวงเมืองแพร่ แต่ท่านและครอบครัว หลบหนีออกไปได้ หนีไปยังคุ้มเจ้าหลวงเมืองแพร่ พระยาพิริยวิไชย เพื่อขอกำลังเข้าต่อสู้ปราบปราม แต่ได้รับการปฏิเสธ เพราะไม่มีทั้งกำลังคนและอาวุธ ท่านจึงหนีออกจากเมืองแพร่ หวังไปขอกำลังจากเมืองอื่นต่อไป ต่อมาเงี้ยวปล่อยนักโทษในเรือนจำให้ออกมาร่วมด้วย จึงมีกำลังสนับสนุนเพิ่มขึ้น เป็นกองกำลังกล้าแข็งกว่า 300 คน จนกองโจรเงี้ยวสามารถยึดเมืองแพร่ได้สำเร็จพระกาหม่อง และสะลาโป้ไชย ได้เชิญเจ้าเมืองแพร่ ร่วมด้วย เจ้าราชบุตร เจ้าไชยสงคราม และเจ้านายบุตรหลานคนอื่นๆ ตกลงร่วมกันต่อต้านกองทัพรัฐบาลไทย กองโจรเงี้ยวออกตามล่าข้าราชการฝ่ายไทย และคนไทยภาคกลางที่หนีแตกพ่ายไป นำกำลังไปล้อมจับได้ และนำตัวกลับเมืองแพร่ ตลอดจนการเดินทางกลับมีการบังคับทรมานขู่เชิญสารพัดให้ยอมจำนน และเข้าร่วมกับกองโจรเงี้ยวด้วยแต่พระยาไชยบูรณ์ไม่เกรงกลัว จนถูกโจรเงี้ยวฆ่าตาย พร้อมด้วยเสนามัตย์ ยกกระบัตรศาล หลวงวิมล ข้าหลวงผู้ช่วยขุนพิพิธ ข้าหลวงคลัง ผู้พิพากษา อัยการ และข้าราชการผู้น้อยต่างๆ อีกมาก ถือเป็นการสูญเสียข้าราชการไทยครั้งใหญ่ที่สุดในภาคเหนือ ความรุนแรงที่เกิดขึ้น รัฐบาลไทยได้มอบหมายให้พระยาสุรศักดิ์มนตรี (เจิม แสงชูโต) ยกทัพหลวงขึ้นไปปราบปราม และส่งกำลังจากกองทัพเมืองใกล้เคียง ทั้งเมืองพิชัย สวรรคโลก สุโขทัย ตาก น่าน และเชียงใหม่ เข้าร่วมด้วย โดยให้ถือว่าผู้ปฏิบัติการทั้งหมดเป็นกบฏก่อการร้าย เรียกว่า กบฏเงี้ยวเมืองแพร่กองโจรเงี้ยว ออกมาต่อสู้โดยแบ่งกำลังเป็น 2 ส่วน ส่วนหนึ่งนำโดยสะลาโป้ไชย ไปยับยั้งที่รัฐบาลที่ด่านใต้ อีกส่วนหนึ่งนำโดยพระกาหม่อง ยกไปทางด้านตะวันตกหวังบุกตีนครลำปาง เพื่อใช้เป็นฐานที่มั่นแต่ทางนครลำปาง ได้เตรียมกำลังไว้ป้องกันเต็มที่ เป็นเหตุให้พระกาหม่อง ถูกยิงเสียชีวิต กองโจรจึงแตกพ่ายสลาย

ขณะเดียวกัน ช่วงที่พระยาสุรศักดิ์มนตรี นำทัพหลวงผ่านมาถึงเมืองพิษณุโลก ซึ่งก่อนหน้านั้นมีการขุดพบพระกระดูกที่วัดท่ามะปราง มาก่อนแล้ว 5 ปี โดยฝีมือคนร้ายขโมยขุดกรุ พระยาสุรศักดิ์มนตรีจึงได้ทำพิธีเปิดกรุพระวัดท่ามะปราง และได้นำพระจากกรุนี้จำนวนมาก ทั้งเนื้อดินและเนื้อชิน แจกจ่ายแก่ทหาร เพื่อเป็นขวัญกำลังใจ

ใจในการต่อสู้กับเจ็ยวปรากฏว่า ทหารไทยที่ห้อยพระกรวัดท่ามะปราง ถูกกระสุนปืนยิงล้มคว่ำล้มหงาย แต่ไม่เป็นไร กระสุนไม่ระคายผิวหนัง สามารถลุกขึ้นมายิงต่อสู้กับพวกเจ็ยวได้อีก จนโจรเจ็ยวเห็นเป็นเรื่องอัศจรรย์ ถึงกับใจเสีย จึงพากันหนีแตกกระเจิงไปทันที

พระท่ามะปรางกรูนี้ จึงมีชื่อว่า พระท่ามะปราง กรูเจ็ยวทั้งป็น พระท่ามะปราง เป็นพระที่ขุดพบจากหลายกรูหลายเมือง แต่ต้นกำเนิดแห่งแรก คือ กรูวัดท่ามะปราง จังหวัดพิษณุโลก เป็นพระที่มีอายุความเก่าสูงกว่าทุกๆ เมือง มีทั้งเนื้อดิน (ค่อนข้างละเอียด) และเนื้อชินเงิน มักปรากฏสนิมตีนกา ผิวสีดำพุทลักษณะ องค์พระประทับนั่งปางมารวิชัย พระหัตถ์ขวาวางแนบหัวเข่าด้านขวา หัวเข่าอยู่ในอุ้งพระหัตถ์ ที่เรียกว่า นั่งแบบเข้าใน พระพักตร์เป็นรูปไข่ พระเศศแบบปิ่นยาวเล็กน้อย เม็ดพระศกแบบดาข่ายสีเหลี่ยม พระกรรณยาวประป่า พระกรอवल่ำ ซอกพระกรแคบ พระนาภี (สะดือ) เป็นแอ่งนูนเล็กๆ พระวรกายชะลูดกว่าพระท่ามะปรางกรูอื่นๆ ขนาดองค์พระ กว้างประมาณ 2.3 ซม. สูงประมาณ 3.8 ซม. โดยมีขนาดสูงใหญ่กว่าพระท่ามะปราง กรูวัดพระศรีรัตนมหาธาตุ จังหวัดพิษณุโลกเล็กน้อยพระท่ามะปราง กรูวัดท่ามะปราง (เจ็ยวทั้งป็น) ส่วนมากจะไม่ค่อยสวย ผิวดำ และผุกร่อน ขาดความสมบูรณ์ แต่ราคาเช่าหาร่วมแสน ถ้าเป็นพระสภาพดี มีคราบปรอทขาว สวยสมบูรณ์คมชัด ซึ่งมีน้อยมาก สนนราคาต้องหลักแสน ถึงสองแสนขึ้นไป พุทธคุณ พระท่ามะปรางทุกพิมพ์ ทุกกรู ถือว่ายอดเยี่ยมทางด้านแคล้วคลาด คงกระพันชาตรี รวมทั้งเมตตามหานิยม โดยเฉพาะ กรูเจ็ยวทั้งป็นด้วยแล้ว ด้านคงกระพันชาตรี ถือว่าเป็นเลิศสุดๆ ปัจจุบันชาวเมืองแพร่ ได้จัดสร้างอนุสาวรีย์พระยาไชยบูรณ์ เพื่อเป็นอนุสรณ์ สดุดีวีรกรรมของท่าน ตั้งอยู่ที่ถนนยันตรกิจโกศล ตำบลนาจักร อำเภอเมือง จังหวัดแพร่ และทุกวันที่ 25 กรกฎาคม ชาวเมืองแพร่จะมีพิธีวางพวงมาลาสดุดีวีรกรรมพระยาไชยบูรณ์ เป็นประจำทุกปี

ภาพ โดย

: https://arit.kpru.ac.th/ap/local/?nu=pages&page_id=129&code_db=DB0003&code_type=P003

คำสำคัญ : พระเครื่อง

ที่มา : สมาคมกีฬาจังหวัดกำแพงเพชร. (2549). พระกรูเมืองกำแพง มรดกประวัติศาสตร์กำแพงเพชร.

กำแพงเพชร: สมาคมกีฬาจังหวัดกำแพงเพชร.

รวบรวมและจัดทำข้อมูล : กาญจนา จันทร์สิงห์

วันที่ : 2017-02-22

https://arit.kpru.ac.th/ap2/local/?nu=pages&page_id=192&code_db=610005&code_type=01